

Láska je věčná, dokud trvá

Franz-Olivier Giesbert

FRANZ-OLIVIER GIESBERT
Láska je věčná, dokud trvá

Láska je věčná, dokud trvá

Franz-Olivier Giesbert

ARGO

Czech edition © Argo, 2016

© Éditions Flammarion, Paris, 2014

Translation © Jan Seidl, 2016

ISBN 978-80-257-1857-5 (váz.)

ISBN 978-80-257-1879-7 (e-kniha)

„Vše může změnit svůj smysl i druh
dobro zlo lampy i silniční pluh
Nad námi nebe stále též není
hlavu i patu klidně vše změní
Vše k nepoznání dnes potkat může
totální změna: krom ženy s mužem“

ARAGON, *Básníci*

PŘEDMLUVA

Henri de Régnier (1864–1936) je spisovatel, který už dlouho nikoho neoslovuje. Melancholický člen Akademie a paroháč, jenž má pověst unylého autora a nevzbuzuje o moc víc než soucit.

Nic se mu *nepodařilo*, nebo téměř nic. Život, dílo, literární odkaz, a dokonce ani vlastní otcovství. Syn Pierre, kterého mu porodila manželka Marie, dcera básníka José Marii de Heredii, byl ovocem manželčiny lásky ke spisovateli Pierru Louÿsovi, jednomu z jeho nejlepších přátel, jenž zašel ve své zradě tak daleko, že šel chlapci za kmotra.

Henriho de Régniera není potřeba ze zapomnění vytahovat kvůli jeho básním. Ty jsou často konvenční a nemají nic společného s Louisem Aragonem, naším národním géniem, kterého jsem ustavil patronem této knihy, neboť v názvech kapitol probleskují některé moje oblíbené verše z jeho *Druhého mezizpěvu*, odkud jsem převzal také motto.

Zaslouhuje-li Henri de Régnier pozornost, pak spíše kvůli svým románům. A hlavně kvůli několika dobrým maximám, mezi které patří i tato bezpochyby nejlepší definice lásky v celých dějinách literatury: „Láska je věčná, dokud trvá.“ Tím je vyjádřeno vše, síla i křehkost citu, kolem něhož se točí svět.

Nemohl jsem vás vpustit do této knihy, aniž jsem Henrimu de Régnierovi vyjádřil vděčnost. Myšlenku na tento román, jehož hlavní

hrdinkou je láska, mi vnukla jeho maxima. Dobře shrnuje onen cit, který nás až do posledního vydechnutí unáší, nutí k bláznovství a překračuje.

Láska směšuje společenské třídy, přenáší hory, přeplouvá oceány, rozpouští ledovce a nerespektuje zákony ani hranice. Běží, umírá, znovu se rodí, povznáší, snižuje, pozvedá nebo ničí, bez ustání přeskakuje z jedné bytosti na druhou, okolo zeměkoule. Je všeprostopujícím demiurgem. Cvalem, který se nikdy nezastaví. Vrtkavým štěstím. Kolo jako ve Schnitzlerově hře *Rej: deset dialogů*, ze kterého vzniká sřetězení přes celou planetu, které nikde nekončí a zas a znova se obnovuje.

V tomto románu, kde se lásky a jejich konce navzájem proplétají, jsem se pokusil ji sledovat. A jsou-li některé příběhy skutečné, je jakákoli podobnost s lidmi, kteří žijí nebo někdy žili, přirozeně zcela náhodná.

PŮVABY VYKRMOVÁNÍ

GOUNDAM V SEVERNÍM MALI, V KRAJI TIMBUKTU. Amina si dlouho myslela, že muži mají raději tlusté ženy. Ne oplácané, to ne. Tlusté. Takové, které mají všude faldy a zadnice jako bečky.

Amina, v rodném listu zapsaná jako Aminata, od nejútlejšího dětství slýchala, že má-li to žena někam dotáhnout, musí mít kypré tvary. Když má před sebou muž hrudník, který vypadá jako dva melouny, ztrácí zábrany. Žádný neodolá, nechají se vodit na vařené nudli.

„Ženy jsou jako dortíky,“ řekl jí jednou otec. „Čím víc jich muž sní, tím víc mu chutnají.“

Byl to vytáhlý fulbský muž s pohledem básníka a zdálo se, že se na svět dívá hodně pohrdavě, ale navzdory zdání měl velký talent pro obchod. Koho neumluvil, toho oblbnul. V podstatě tedy tak trochu poberta. Říkali mu táta Píšťala.

„Když je dortík tlustý,“ dodala tenkrát Aminina matka Zeinabou, maurská žena pořádně při těle, „má muž plnou pusu a nepotřebuje shánět jiný.“ Amina jí přezdívala mamka Maniočka.

„V životě nejde o nic jiného než o koláče,“ přisadil si otec. „Když jich muži nemají dost, dělají hlouposti. To je normální. Ždíbečky je neuspokojí. Opuštěné ženy se můžou zlobit jenom samy na sebe.“

Táta Píšťala přivřel oči a sraštil čelo, jako že přemýšlí:

„Jedno maurské přísloví říká, že žena zabírá v srdci muže stejné místo jako v jeho posteli.“

Pak se naklonil k dcerce a pošeptal jí do ucha:

„Taková žena, jako je tvoje matka, se neopouští. Moc nespí a nejí, ale pracuje za čtyři, vaří za pět, o zahradu se stará za šest, miluje mě za sedm a navíc má pořád dobrou náladu. Takhle oddané dovedou být jen tlustošky.“

Ale kázání táty Píšťaly zavazovala jen ty, jimž byla určena, a za dva roky mamku Maniočku zapudil a našel si jinou, přibližně stejně tlustou, ale mnohem mladší.

Někdo se nad tím může pohoršovat, ale líbit se mužům je pro ženy často víc než poslání. Je to kněžský úřad, čest a smysl života. Běda vyzáblým a neduživým. V Africe, jak ji Amina znala, měli muži oči pouze pro ženy kypící, jako kdyby jim jen ony dovedly dát vrchovatě rozkoše.

Amina byla na to, aby se mužům ve vesnici sbíhaly sliny, příliš jemná. Byla to dívka s pravidelnými rysy, pronikavým pohledem, ústy k zulíbání a slibnou hrudí. K tomu měla úžasné, hustě kudrnaté vlasy. Krásná byla bohužel moc „nasucho“. Měla všechno, co potřebovala, chybělo jí jen nějakých třicet kilo.

Mamka Maniočka se proto rozhodla, že ji dá na vykrmení. Podle staré rodinné tradice se toho měla zhostit babička, až Amině bude deset let.

*

Ten den foukal silný vítr. Jako by se od obzoru řítila horda jezdců, proháněla se mezi domy v Goundamu a prosmýkala se pod dveřmi dovnitř, všude vířilo listí, papíry i plastové tašky, které do sebe vsávala mračna.

S větrem přilétal písek, zrní, mrtvý hmyz, špatné myšlenky a jakási elektrina ve vzduchu, a pak také všechno mumlání světa, vzdejšího i záhrobního.

Tady, v kraji Timbuktu v Mali, tomu říkali vítr z Mauritánie. Neměli ho moc rádi, stejně jako všechno, co přichází ze severu. Nebo z jihu nebo i odjinud.

Mamka Maniočka vzala Aminu za ruku a dovedla ji do babiččina domu.

„Teď, když jsi velká,“ vykládala cestou silným hlasem, aby překřičela vítr, „ti budeme muset najít muže.“

„Já muže nemám ráda. Všichni jsou líní, jenom si nechávají růst vousy a pečou si je na slunci, vždyť to sama říkáš. Já se vdávat nechci.“

Amina zadupala, aby zdůraznila, že je její rozhodnutí neodvratelné.

„I kdybys chtěla, tak by ses nevдалa,“ namítla matka. „Viděla ses někdy? Víš, jak vypadáš?“

„Jak vypadám?“

„Jako kdybys celý život držela hladovku. Podívej se na sebe, zlatíčko, jsi kost a kůže. Jestli taková zůstaneš, žádný tě nebude nikdy chtít... Žádný, žádný!“

Amině stekly po tváři tři slzičky. Otřela si je rukou.

„Nechtěla jsem ti ublížit,“ řekla mamka Maniočka.

„To nic, to jen písek.“

O pár kroků dál Maniočka začala znovu:

„To, co tě čeká, se ti nebude moc líbit, radši ti to řeknu rovnou, ale je to cena za to, abys byla v životě šťastná. V tomhle světě není nic bez bolesti. Věřím ti, že budeš statečná.“

Zastavila se, otočila Aminu k sobě a podívala se jí do očí.

„Slibuju,“ vyhrkla dcerka.

„Když je některá hubená jako ty,“ pokračovala matka, „vzbuzuje lítost, a když vzbuzuje lítost, Amino, znamená to, že je ubožačka.“

Ale v naší rodině nejsme ubožáci, máme se naopak dobře. A to znamená, že jsme tlustí.“

„Babička není tlustá.“

„Ale byla. Dneska je stará a nemocná, však to dobře víš. Jestli se chceš líbit mužům, jestli chceš, aby ti důvěřovali, jestli chceš založit rodinu, mít hezké auto a žít v dostatku, není jiné řešení, dcerunko. Musíš být tlustá, a dokonce ještě víc než to. Jinak nebude tvůj život stát za nic. Dožiješ někde mezi odpadky nebo budeš žebrať u silnice.“

Babička bydlela s pěti slepicemi, kohoutem a jedním psem uprostřed Goundamu, blízko mešity. Už byla jen pytel z kůže, uvnitř kterého se něco hýbalo a nahánělo strach kostem, které praskaly, i masu, které sebou škubalo. Měla v sobě smrt.

Často proto pohekávala, když se někam šourala, jako kdyby byla v posledním tažení. Pořád umírala, ale někdy se i vracela k životu.

Pohladila Aminu po vlasech a tiše hlesla:

„Udělám z tebe ženu.“

„Děkuju.“

„Neměj mi to za zlé, ale ze začátku to bude těžké. Začíná se vždycky tím nejhorším – musí se rozšířit žaludek, aby se do něj vešlo jídlo. Když už má správnou velikost, tak je to pak hračka.“

Babička sevřela Amině nohy mezi dvě prkna, aby se nemohla hýbat, a dala jí vypít velký hrnec kozího mléka, pak další a pak ještě jeden.

Když začala Amina říhat, babička se nedala vyvést z míry. Štípla ji do ramene tak silně, že se objevila krev. Vnučka zaječela a pak začala plakat.

„To není za trest, ale aby tě bolelo něco jiného.“

Pak podala Amině ještě jeden hrnec. Když ho Amina vypila do poloviny, znovu ji chytly křeče, mléko jí vytékalo nosními dírkami a bylo jí na zvracení, ale babička ji znova štípla, mezi holeně jí vrazila dvě dřevěné latě a Amina začala znovu ječet.

„Takhle myslíš na něco jiného a to ošklivé přejde, nemám pravdu?“

Za několik dní babička do Aminina jídelníčku přidala datle, proso a kyselé mléko, obilnou kaši tô, rýži na skopovém sádle a spoustu dalšího. Samozřejmě i pamlsky za odměnu. Dívenka jedla co dvě hodiny a za pár týdnů byla k nepoznání. Hromádka faldů. Jako vaňka vstaňka, jako koule na vdávání.

Ten pocit, že je už jenom věc, která se bez přestání naplňuje, jí byl příjemný. Byla jako lidský trychtýř, ve kterém to bez ustání klokotalo. Bezpochyby byla masochistka – všechno to trápení, které musela snášet, jí dělalo dobře.

Navíc zbožňovala babičku, které to už moc nemyslelo, ale poslední vydechnutí měla ještě před sebou a odhodlala se k němu, až když se Amina za šest týdnů vrátila k mamce Maniočce.

Amina už nebyla jako dřív. Neběhala už s kamarádkami po ulicích, kde se vždycky vykřičela a zapotila. Protivilo se jí chodit, a vůbec i hýbat. Dovedla celé dny zůstat v posteli a hladit se po těle, po břiše, stehnech nebo buclatých kolenou. Byla teď pomalá, vláčná a měkká. Všechno kromě cukrátek, kterými se lačně ládovala, jí bylo lhostejné.

Maniočka to neviděla ráda. Promlouvala jí do duše:

„Když jseš tlustá, tak to neznamená, že máš o sebe přestat dbát. Naopak! Když ses teď zařadila mezi ženy, po kterých muži šlí a které se budou mít v životě dobře, tak máš určité povinnosti. Pomysli na ty, které neměly takové štěstí jako ty.“

Ale myšlení bylo značně nad Amininy síly. Když v té době na něco myslela, bylo to hlavně na další jídlo.

IMÁM A JEHO DOBYTČÁK

GOUNDAM. Amina to trápení nesnášela zbytečně – den slávy nakonec nadešel, a dokonce dřív, než bylo v plánu. Ve dvanácti ji provdali za imáma z Goundamu, jemuž se blížila šedesátka, měl úplně bílý vous a asi dvacet dětí. Čtvrtá manželka mu nedávno zemřela při porodu.

Jmenoval se Mohamed, byl nefalšovaně ošklivý a ze všeho nejraději se kousal do rtů, které mu často i krvácely. Měl šedé oči a všude mu rostly chlupy, dokonce i na zádech, na prstech a ušních boltcích. I když dbal na umývání podle předpisů víry, dost zapáchal, hlavně v podpaží, ale asi se s ním dalo dobře vyjít.

To si alespoň pomyslela Amina, když se na ni podíval jako zhaslá svíčka a když viděla jeho kulatá ramena a bezvýrazný obličej, ošlehaný od slunce jako tvář pastevce. Celým vzezřením působil, jako že nechce rušit a po této zemi jenom prochází.

„Ideální manžel,“ říkala jí matka. „Je to učenec, pořád leží v knihách a v novinách. A taky je pořád trochu mimo. Ten tě otravovat nebude, věř mi.“

Při představování Mohamed Aminu požádal, aby se otočila a ukázala mu zadnici. Podle toho, jak souhlasně pokýval hlavou, ji shledal dokonalou. Znaleckým pohledem podloudného kupce taky v duchu potěžkal dívčina prsa, která byla na její věk skutečně ohromující. Ale nepolíbil ji a nesáhl na ni, ani se o to nepokusil.

Jeho zdrženlivost Aminu uklidnila. Věděla, jak vypadá láska. Často viděla, jak matčin kohout oplodňuje slepice. Byl to nevychovanec. Přihnal se k nim, většinou zákeřně, pařáty vytasené, a pak na ně skočil a laškoval s nimi. Vždycky z nich létalo peří.

Jednou sežrali bez jedné všech sedm Manioččiných slepic šakali. Ta, která přežila, se stala cílem veškeré kohoutovy pozornosti. Hopsal na ni snad desetkrát za den. Chtěla mu utéct, ale vždycky ji dohonil. V pravém slova smyslu sexuální teror. Nakonec na to umřela.

U zvířat není ohleduplnost právě silnou stránkou samců, kromě pavouků a pár dalších druhů, kde se po fíkáni nechají od samičky tak, jak jsou, sežrat. Ale většinou jsou samci odporní a můžou se partnerkám, které pilují, naplno zakousnout do krku.

Amina nepochybovala, že Mohamed se bude krotit. Měl vychování, bude ji respektovat, četla mu to v očích.

Když přišel její velký den, prožila svatební obřad jako korunovaci a objevila svrchované potěšení z toho, že se celý svět točil jen kolem ní. Na videu i fotkách ze svatby měla pořád přihloupě nadšený výraz vesnické dívky, která je opilá štěstím a prožívá svůj holčičí sen.

Někdo důležitý ovšem chyběl. Táta Píšťala řekl, že musí zajet do Senegalu k podpisu dovozně-vývozní smlouvy, a tam údajně onemocněl. Ale Amina už toho Casanovu z nevěstinců dávno oželela.

Matčina dobrá přítelkyně, která byla vdaná už potřetí, jednou řekla: „Kdybych byla bohatá, vdávala bych se pořád.“ Amina teď už rozuměla proč. Zpitá smíchem a tancem lačně hltala hory koláčů s akáciovým medem. Nemluvě o smažených banánových kolečkách a nadívaných koblihách z prosné mouky. Točila se ve velkém víru štěstí, který skončil v manželské posteli, kde do ní manžel bez okolků pronikl ze všech stran a nakonec ji opustil zničenou v ka-luži panenské krve.

„Jsi tak nevinná,“ řekl jí Mohamed, když se na ni tu noc vrhl jako divoké zvíře na kořist, s okem planoucím záští.